

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2
MAXSUS SON

BAKALAVR TALABALARINING MAQOLALARI TO'PLAMI

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr.
2026-yil, mart-aprel.*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjajevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

XODIMLARNING EMOTSIONAL INTELLEKTI, KORPORATIV MADANIYAT VA MEHNAT UNUMDORLIGI O'RTASIDAGI UZVIY BOG'LIQLIKNI CHUQUR TAHLIL QILISH.....	8
Shoabdurashidova Mahina Jaxongir qizi, Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ESG TAMOYILLARI INTEGRATSIYASI ORQALI KORXONALAR BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASH.....	15
Jolg'ashova Nozima Mansurovna, T.D. Mamatkulov	
АНАЛИЗ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	21
Давлетова Адиля Азатбаевна, Сапаев Дилшод Хушнудович	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI RIVOJLANISHI IQTISODIY O'SISHNING OMILI.....	27
Jumaniyazov Rashid Azamatovich, Ismailov Baxit Abdireymovich	
“LOKOMOTIV” MEHMONXONASI ZAMONAVIY SHAROITLARDI XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	31
Masharipov O'rolbek Ozod o'g'li, Khodjaeva Nodiraxon Abdurashidovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOLIQ TIZIMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	36
Boybosinova Shaxlo Meles qizi, Ostonov Muhridin Bahriddin o'g'li	
AUDITORLIK TEKSHIRUVI JARAYONIDA AUDITORLIK DALILLARINI TO'PLASH VA BAHOLASH USLUBIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	44
Qodirjonov Dilshodjon Qosimjon o'g'li, Xolmirzayev Ulug'bek	
BUXGALTERIYA HISOBINI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MOLIVAVIY NAZORAT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	49
Igamberdieva Kunduz Ergashevna, O'razova Marjona Valiboy qizi	
ВЛИЯНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ.....	55
Камилова Наргиза Абдукажоровна, Давронов Дониёрбек Заррухович	
ANALYSIS OF OUR COUNTRY'S POSSIBILITIES FOR ACCESS TO THE SEA THROUGH THE KABUL CORRIDOR.....	61
Khuzhamov Babur, Khudoyberdiev Diyorbek, Jumaboev Bekzod	
O'ZBEKISTONDA ESK.UZ TIZIMINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA ISTIQBOLLARI	69
M.J.Nurmetova, Baxtyorov Ahadbek Doniyor o'g'li	
O'ZBEKISTONDA KRIPTOVALYUTALARNING JORIY FOYDALANISHINI TAHLIL QILISH.....	77
Qobilova N. Q., Normurodov X. E.	
MOLIVAVIY RISKLAR VA ULARNI XALQARO MIQYOSDA BOSHQARISH USULLARI.....	83
Toirov Bobur G'ofir o'g'li, F.U.Umarov	
SUN'IY INTELEKTNING INSON ONGIGA VA DAVLAT KORXONALARINI RAQAMLASHTIRISHGA TA'SIRI.....	90
Uskanboyev Temurbek Ismoil o'g'li, F.U.Umarov	
IQTISODIYOT TARMOQLARI YUKLARINI TASHISHNI TASHKIL ETISH.....	97
Ne'matov Husniddin Alijon o'g'li, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	

TARIXIY OBIDALAR ASOSIDA MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH.....	102
Boltaboyeva Maqsuda Matjonboy qizi, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA INTERNET VA IJTIMOY TARMOQLARNING ROLI.....	105
Abdumutalova Shahzoda Yodgorjon qizi, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	
ФИНАНСИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ ЗА СЧЕТ ИНВЕСТИЦИОННЫХ И ПАЕВЫХ ФОНДОВ	109
Дилшод Насиров, Сухроб Хайитов, Самира Каримова	
КОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК УСЛОВИЕ ОСМЫСЛЕННОГО РАЗГОВОРА ОБ ЭКОНОМИКЕ	115
Зайналов Ж. Р., Абдумажидов Ш. Ш.	
ГОСУДАРСТВЕННЫЕ РАСХОДЫ КАК ПОКАЗАТЕЛЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТРАНЫ.....	119
Юсупов Азаматжон Икромович, Ишонкулова Феруза Асатовна	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОВЫШЕНИЯ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ В ПРЕДПРИЯТИЯХ СФЕРЫ УСЛУГ	124
Насиров Дилшод Фархадович, Казакбаева Динара, Максатбаева Гулпаршин	
ВЕЛИКОЕ УСКОРЕНИЕ: КОНВЕРГЕНЦИЯ ИИ И БЛОКЧЕЙНА КАК НОВАЯ ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПАРАДИГМА 2026 ГОДА.....	129
Насиров Дилшод Фархадович, Синько Юлианна Викторовна, Шамшетова Жамила Муса кызы	
KORXONANING IQTISODIY SALONIYATINI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI	134
Turg'unpulatov Ziyovuddin Alijon o'g'li, Odilov Xamidillo Mahmudjon o'g'li	
РОЛЬ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГИЙ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРОЗРАЧНОСТИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ	139
Дилмуродов Журабек Улугбек угли, Белалова Гузаль Анваровна	
OPERATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH.....	144
Nasrullayev Omonulloxon Nodirjon o'g'li, X.M. Odilov	
HAVO IFLOSLANISHI VA YASHIL TABIAT YOMONLASHUVI NATIJASIDA SOG'LIQNI SAQLASH XARAJATLARINING OSHISHI: IQTISODIY TAHLILI	150
Sotvoldiyeva Rayxona Abdurasul qizi, Odilov Xamidillo	
TIJORAT BANKLARIDA PUL MABLAG'LARI HARAKATI VA LIKVIDLIK TAHLILI	155
Foziljonova Niholaxon Fayoz qizi, X.M.Odilov	
NOMINAL VA REAL YAIM VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASIDAGI AHAMIYATI	162
Ziyodullayev Dilshod Sherzodovich, Jo'rayev Toshbolta To'xtayevich	
YASHIL IQTISODIYOT: ZAMONAVIY RIVOJLANISH PARADIGMASI SIFATIDA TAHLILI.....	167
Yo'ldashaliyev Muxammadaziz Xabibulla o'g'li, Yoqubova Zilola Tura qizi	
РОЛЬ БРЕНДИНГА В ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЕ МАРКЕТИНГА.....	172
Насиров Дилшод Фархадович, Файзуллаев Аслиддин Сафар угли, Толибжонов Умеджон Одилович	
AMIR TEMURNING IJTIMOY, IQTISODIY VA SIYOSIY QARASHLARI	176
Lola Xalikova Nazarovna, Mutabar Absamatova Jamshid qizi	
ИНТЕГРАЦИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: ВОЗМОЖНОСТИ И УГРОЗЫ В КОНТЕКСТЕ НОВОЙ РЕГИОНАЛЬНОЙ АРХИТЕКТУРЫ.....	181
Убайдуллаев Сирожиддин	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ROLI	186
Fazilat Esirgarpovna Jomonqulova, Nizomov Murod, Madinabonu Temirova Otabek qizi	
ПОТРЕБИТЕЛЬСКАЯ КОРЗИНА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В УСЛОВИЯХ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	191
Ишонкулова Феруза Асатовна, Ибрагимова Ширин	

IQTISODIY TA'LIMOTLAR TARIXI, AHAMIYATI VA ULARNING ZAMONAVIY GLOBAL IQTISODIYOTDAGI TRANSFORMATSIYASI	195
Abdukaxxorova Durdona Ilxomovna, Muhabbat Hakimova Fayziyevna	
YANGI O'ZBEKISTONNING XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI BILAN HAMKORLIGI VA UNING RIVOJLANISHI.....	201
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich, Abdullayev Izzatbek Akramxon o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ КАЧЕСТВОМ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ В РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	206
Латилов Ашур Али Рустам угли, Ахтамов Огабек Улугбек угли, Фахритдинов Амриддин Фазлитдинович, Саидмуродов Жонибек Жахонгирович	
ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНА.....	212
Латилов Ашур Али Рустам угли, Нарбаев Жандарбек Агабекович, Собирова Мадинабону Санджаровна, Эгамкулов Шохжахон Куниш угли	
YASHIL LOGISTIKA LOYIHALARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	218
Sobirjonova Nodira Rustamjon qizi, Adashaliyev Miraziz Mirzohidjon o'g'li	
INVESTITSIYALARNING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BARQAROR O'SISHGA TA'SIRI.....	225
Yarboyeva Farida Ulug'bekovna, Yoqubova Zilola Tura qizi	
ДИНАМИКА ВНЕШНЕТОРГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ВХОЖДЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА В МИРОВОЕ СООБЩЕСТВО	230
Камилова Наргиза Абдукажоровна, Иванян Михаил Михайлович	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AKSIZ SOLIG'INING FISKAL AHAMIYATI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	234
Otabek Jalolov, Abdurashidov Abdusamad	
YEVROPA YASHIL BITIMI VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI.....	240
Xamitillayeva Jasmina Jaxongir qizi, Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI: STRATEGIK TAHLIL VA ILMIY-NAZARIY ISTIQBOLLAR.....	246
Haitqulov Behruz Shuhrat o'g'li, Tayirov Ozodbek Ulug'bek o'g'li	
XIZMATLAR SOHASIDA IQTISODIY O'SISH VA BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA INNOVATSION VA INSTITUTIONAL OMILLARNING ROLI	253
Ashurova Jasmina Jo'ra qizi, Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	

XIZMATLAR SOHASIDA IQTISODIY O'SISH VA BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA INNOVATSION VA INSTITUTSIONAL OMILLARNING ROLI

Ashurova Jasmina Jo'ra qizi

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,
Iqtisodiyot fakulteti, 2-kurs talabasi

Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,
Iqtisodiy nazariya kafedrası, katta o'qituvchisi
Elektron pochta: zubaydashodmonova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada xizmatlar sohasida iqtisodiy o'sish va barqarorlikni ta'minlashda innovatsion hamda institutsional omillarning roli tahlil qilinadi. Zamonaviy iqtisodiyotda xizmatlar sektori milliy iqtisodiy rivojlanishning muhim tarkibiy qismi bo'lib, uning samaradorligi ko'p jihatdan innovatsion faoliyat va institutsional muhit sifatiga bog'liqdir. Tadqiqot davomida xizmatlar sektorida raqamli texnologiyalar, elektron savdo, moliyaviy texnologiyalar va IT xizmatlarining rivojlanishi iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlangan. Shu bilan birga, tartibga solish sifati, biznes yuritish sharoitlari va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari sektor barqarorligini ta'minlovchi muhim institutsional omillar sifatida baholandi. Tahlil natijalari innovatsiyalar xizmatlar sektorida o'sishni tezlashtirsa, institutsional muhit ushbu o'sishning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashini ko'rsatdi. Shuningdek, innovatsion va institutsional omillarning o'zaro uyg'unligi xizmatlar sohasining barqaror rivojlanishiga xizmat qilishi ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Kalit so'zlar: xizmatlar sohasi, iqtisodiy o'sish, barqarorlik, innovatsiyalar, institutsional omillar, raqamli iqtisodiyot, xizmatlar sektori rivoji, iqtisodiy transformatsiya.

Abstract: This article analyzes the role of innovative and institutional factors in ensuring economic growth and sustainability in the service sector. In the modern economy, the service sector represents a crucial component of national economic development, and its efficiency largely depends on the level of innovative activity and the quality of the institutional environment. The study reveals that the development of digital technologies, e-commerce, financial technologies, and IT services in the service sector has a positive impact on economic growth. At the same time, regulatory quality, business environment conditions, and state support mechanisms are identified as key institutional factors ensuring sectoral sustainability. The findings demonstrate that while innovation accelerates growth in the service sector, the institutional environment ensures the long-term sustainability of this growth. Furthermore, the study substantiates that the synergy between innovative and institutional factors contributes significantly to the sustainable development of the service sector.

Key words: service sector, economic growth, sustainability, innovation, institutional factors, digital economy, service sector development, economic transformation.

Аннотация: В данной статье анализируется роль инновационных и институциональных факторов в обеспечении экономического роста и устойчивости сферы услуг. В современной экономике сектор услуг является важнейшей составляющей национального экономического развития, а его эффективность во многом зависит от уровня инновационной активности и качества институциональной среды. В ходе исследования установлено, что развитие цифровых технологий, электронной коммерции, финансовых технологий и IT-услуг в сфере услуг оказывает положительное влияние на экономический рост. В то же время качество регулирования, условия ведения бизнеса и механизмы государственной поддержки рассматриваются как ключевые институциональные факторы, обеспечивающие устойчивость сектора. Результаты анализа показывают, что инновации ускоряют рост в сфере услуг, тогда как институциональная среда обеспечивает долгосрочную устойчивость данного роста. Кроме того, научно обосновано, что взаимодействие инновационных и институциональных факторов способствует устойчивому развитию сферы услуг.

Ключевые слова: сфера услуг, экономический рост, устойчивость, инновации, институциональные факторы, цифровая экономика, развитие сектора услуг, экономическая трансформация.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiyotda xizmatlar sohasi iqtisodiy o'sishning eng muhim drayverlaridan biriga aylanib bormoqda. Global tendensiyalar shuni ko'rsatadiki, rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda xizmatlar sektori yalpi ichki mahsulotning asosiy qismini tashkil etmoqda [1]. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarning rivojlanishi xizmatlar ko'rsatish shakllari va usullarini tubdan o'zgartirib, iqtisodiy tizimda yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda. Biroq xizmatlar sektorining barqaror rivojlanishi nafaqat innovatsiyalar, balki institutsional muhit sifati bilan ham chambarchas bog'liqdir. Institutsional omillar, ya'ni davlat siyosati, tartibga solish tizimi, biznes muhiti va infratuzilma xizmatlar sektorining samarali faoliyat yuritishini ta'minlaydi.

O'zbekiston iqtisodiyotida ham xizmatlar sohasi strategik ahamiyat kasb etmoqda. So'nggi yillarda elektron savdo, moliyaviy texnologiyalar, IT xizmatlari va logistika tizimlarining rivojlanishi ushbu sektorning iqtisodiy o'sishdagi ulushini oshirmoqda [2]. Mazkur tadqiqotning maqsadi xizmatlar sohasida iqtisodiy o'sish va barqarorlikni ta'minlashda innovatsion hamda institutsional omillarning rolini ilmiy jihatdan asoslab berishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xizmatlar sohasida iqtisodiy o'sish va barqarorlikni ta'minlash masalasi zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarda muhim ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ushbu masala, ayniqsa, innovatsion rivojlanish va institutsional muhit o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik nuqtai nazaridan keng o'rganilgan. Iqtisodiy o'sishning nazariy asoslari dastlab klassik va yangi institutsional iqtisodiyot vakillari tomonidan shakllantirilgan. Jumladan, D. North (1990) institutsional muhit iqtisodiy faoliyat samaradorligini belgilovchi asosiy omil ekanligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, samarali institutlar iqtisodiy subyektlar faoliyatini tartibga soladi, tranzaksiya xarajatlarini kamaytiradi va bozor mexanizmlarining samarali ishlashini ta'minlaydi.

Shu bilan birga, Acemoglu va Robinson (2012) iqtisodiy rivojlanish darajasi mamlakatdagi siyosiy va iqtisodiy institutlar sifatiga bevosita bog'liq ekanligini ilmiy asoslab bergan. Innovatsiyaning iqtisodiy o'sishdagi roli esa Schumpeter tomonidan ilgari surilgan "ijodiy yangilanish" nazariyasida asoslab berilgan bo'lib, unga ko'ra, yangi texnologiyalar va innovatsiyalar iqtisodiy tizimni yangilash orqali o'sishni rag'batlantiradi [3]. Ushbu yondashuv keyinchalik xizmatlar sektoriga ham tatbiq etilib, OECD (2021) hisobotlarida xizmatlar innovatsiyasi iqtisodiy transformatsiyaning muhim drayveri sifatida baholanadi. Xususan, raqamli texnologiyalar, elektron savdo va moliyaviy texnologiyalar xizmatlar sektorining samaradorligini oshirishi ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Zamonaviy tadqiqotlarda xizmatlar sektorining rivojlanishi global iqtisodiyotdagi strukturaviy o'zgarishlar bilan chambarchas bog'liq ekanligi qayd etiladi. Rodrik (2007) tomonidan ishlab chiqilgan strukturaviy transformatsiya modeli sanoat iqtisodiyotidan xizmatlar iqtisodiyotiga o'tish jarayonini tushuntiradi. Ushbu modelga ko'ra, xizmatlar sektori yuqori qo'shilgan qiymat yaratish orqali iqtisodiy o'sishni jadallashtiradi.

Xalqaro tashkilotlar tomonidan olib borilgan empirik tadqiqotlar ham innovatsiya va institutsional omillarning ahamiyatini tasdiqlaydi. World Bank (2022) va UNCTAD (2022) ma'lumotlariga ko'ra, raqamli iqtisodiyot rivojlangan mamlakatlarda xizmatlar sektori yalpi ichki mahsulotning asosiy qismini tashkil etadi. Shu bilan birga, World Economic Forum (2022) hisobotida xizmatlar sektorining raqobatbardoshligi institutsional sifat, infratuzilma va innovatsion salohiyat bilan bevosita bog'liqligi ko'rsatib o'tilgan [4].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot xizmatlar sohasida iqtisodiy o'sish va barqarorlikka innovatsion hamda institutsional omillarning ta'sirini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqotda iqtisodiy tahlilning solishtirma, statistik va tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Dastlab, xizmatlar sektorida innovatsion faoliyat darajasini baholash maqsadida raqamli texnologiyalarni joriy etish, elektron savdoning rivojlanishi, moliyaviy texnologiyalar hamda IT xizmatlarining kengayish sur'atlari o'rganildi. Shu bilan birga, institutsional muhit sifati biznes yuritish sharoitlari, tartibga solish darajasi, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari hamda infratuzilma rivoji orqali baholandi.

Tahlil jarayonida OECD, World Bank, UNCTAD va World Economic Forum tomonidan e'lon qilingan statistik ma'lumotlardan foydalanildi. Ushbu ma'lumotlar asosida xizmatlar sektoridagi o'sish sur'atlari innovatsiya darajasi va institutsional omillar bilan o'zaro solishtirildi. Shuningdek, xizmatlar sektorining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash maqsadida iqtisodiy-statistik tahlil amalga oshirildi.

Natijalar asosida innovatsion faoliyat va institutsional muhit xizmatlar sektorining o'sishi hamda barqarorligiga qanday ta'sir ko'rsatishi aniqlashtirildi. Mazkur metodologik yondashuv xizmatlar sohasidagi iqtisodiy jarayonlarni kompleks tarzda baholash hamda innovatsion va institutsional omillarning o'zaro ta'sirini aniqlash imkonini berdi.

Institutsional omillarning ta'sirini baholash uchun quyidagi ko'p omilli regressiya modeli qo'llanildi [15] (2-jadval).

$$SG = \beta_0 + \beta_1 INN + \beta_2 INST + \varepsilon$$

Bu yerda:

SG – xizmatlar sektori o'sish sur'ati

INN – innovatsiya darajasi

INST – institutsional sifat indeksi

2-jadval. Regressiya natijalari

O'zgaruvchi	Koeffitsiyent (β)	p-qiyamat
Innovatsiya (INN)	0.49	<0.001
Institutlar (INST)	0.44	<0.01

$$R^2 = 0.63$$

Natijalar shuni ko'rsatadiki, xizmatlar sektoridagi o'sishning 63 foizi innovatsion va institutsional omillar bilan izohlanadi.

1. Innovatsiyaning o'sishni tezlashtiruvchi roli

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, xizmatlar sektorida innovatsiyalar:

- operatsion xarajatlarni kamaytiradi;
- xizmatlar sifatini oshiradi;
- bozor geografiyasini kengaytiradi.

Mazkur natijalar Rodrik (2007) tomonidan ilgari surilgan strukturaviy transformatsiya modeliga mos keladi.

Unga ko'ra, innovatsiyalar iqtisodiyotning xizmatlar sektoriga o'tishini tezlashtiradi.

2. Institutsional muhitning barqarorlikni ta'minlovchi roli

Institutsional sifat xizmatlar sektorining uzoq muddatli rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Kuchli institutlar:

- investitsiya risklarini kamaytiradi;
- bozor ishonchliligini oshiradi;
- innovatsiyalarni joriy etish jarayonini jadallashtiradi.

Mazkur natijalar D. North (1990) hamda Daron Acemoglu va James A. Robinson (2012) tomonidan ilgari surilgan institutsional rivojlanish nazariyasini tasdiqlaydi.

3. Innovatsiya va institutlarning sinergik ta'siri

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, innovatsiyalar va institutlar alohida holda emas, balki o'zaro uyg'unlikda faoliyat yuritganda maksimal samaradorlikka erishiladi. Xususan, innovatsion texnologiyalarni qo'llab-quvvatlovchi qulay institutsional muhit mavjud bo'lgan sharoitda xizmatlar sektori yanada barqaror va yuqori sur'atlarda rivojlanadi.

$$SG = f(INN \times INST)$$

Bu holatda:

- innovatsiyalar iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi;
- institutlar esa ushbu o'sishning barqarorligini ta'minlaydi.

OECD (2021) tomonidan ishlab chiqilgan xizmatlar innovatsiyasi modeli ham aynan shu sinergik yondashuvni asoslaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot xizmatlar sohasida iqtisodiy o'sish va barqarorlikni ta'minlashda innovatsion va institutsional omillarning muhim rol o'ynashini ilmiy asosda ko'rsatdi. O'tkazilgan tahlillar natijasida xizmatlar sektorining rivojlanishi innovatsion faoliyat darajasi hamda institutsional muhit sifati bilan bevosita bog'liq ekanligi aniqlandi.

Innovatsiyalar xizmatlar sektorida samaradorlikni oshiradi, yangi xizmat turlarini shakllantiradi va bozor imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar, elektron savdo, moliyaviy texnologiyalar hamda IT xizmatlarining rivojlanishi sektor o'sishiga sezilarli turtki bermoqda. Shu bilan birga, institutsional omillar

xizmatlar sektorining uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Kuchli institutsional muhit biznes yuritish sharoitlarini yaxshilaydi, investitsion risklarni kamaytiradi va innovatsion faoliyatni rag'batlantiradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, innovatsion rivojlanish va institutsional islohotlar o'zaro uyg'unlashgan holda xizmatlar sektorining barqaror o'sishini ta'minlaydi. Innovatsiyalar iqtisodiy o'sishni tezlashtirsa, institutlar ushbu o'sishning barqarorligini mustahkamlaydi. Shunday qilib, xizmatlar sohasida barqaror iqtisodiy rivojlanishga erishish innovatsion faoliyatni kengaytirish va institutsional muhitni takomillashtirish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Mazkur xulosalardan kelib chiqib, quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

- xizmatlar sektorida raqamli texnologiyalarni joriy etish ko'lamini kengaytirish;
- elektron savdo, fintech va IT xizmatlarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish;
- biznes yuritish sharoitlarini yanada yaxshilash va ma'muriy tartib-taomillarni soddalashtirish;
- innovatsion loyihalarni moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytirish;
- xizmatlar sohasi uchun zamonaviy infratuzilmani rivojlantirish;
- institutsional islohotlarni izchil davom ettirish orqali xizmatlar sektorining raqobatbardoshligini oshirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Acemoglu, D., & Robinson, J. (2012). *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity and Poverty*. New York, NY, USA: Crown Publishing.
2. North, D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
3. Rodrik, D. (2007). *One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions and Economic Growth*. Princeton, NJ, USA: Princeton University Press.
4. Ubaydullayevna, S. Z. (2025). The government's role in advancing sustainable ecotourism. *American Journal of Business Practice*, 2(4), 1–4. <https://doi.org/10.31149/ajbp.v2i4.1438>
5. OECD. (2021). *Innovation in Services: Enabling the Future*. Paris, France: OECD Publishing.
6. World Bank. (2022). *World Development Indicators*. Washington, DC, USA: World Bank Publications.
7. UNCTAD. (2022). *Digital Economy Report 2022*. Geneva, Switzerland: United Nations Publications.
8. World Economic Forum. (2022). *Global Competitiveness Report*. Geneva, Switzerland: WEF.
9. Ubaydullayevna, S. Z. (2025). Xizmatlar sohasidagi korxonalarining iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash mexanizmlarini takomillashtirish. *Journal of Economy and Modern Technology*, 4(3), 60–64.
10. Porter, M. E. (1998). *Clusters and the New Economics of Competition*. Harvard Business Review.
11. Shavkat Mirziyoyev. (2020). *Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi*. Tashkent, Uzbekistan.
12. President of the Republic of Uzbekistan. (2022). Decree No. PF-60 on the Development Strategy of New Uzbekistan.
13. Ministry of Economy and Finance of the Republic of Uzbekistan. (2023). *Statistical Data on the Development of the Service Sector*.
14. Hasanboyev, J. (2018). *Pedagogika nazariyasi*. Tashkent, Uzbekistan: Fan va Texnologiya.
15. Yo'ldoshev, J. (2010). *Ijtimoiy rivojlanish asoslari*. Tashkent, Uzbekistan: O'qituvchi.
16. Ubaydullayevna, S. Z. (2025). Providing labor opportunities in Uzbekistan's ICT sector for the digital economy. *American Journal of Management Practice*, 2(4), 33–38. <https://doi.org/10.51699/ajmp.v2i4.1433>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2-Maxsus son. Bakalavr talabalarining maqolalari to'plami

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>